

Élelmiszermérlegek, 2012

Tartalom

Bevezető	1
Mérsékelten nőtt a hús- és a tej- csökkent a tojás fogyasztása	2
Mérséklődő zsiradékfogyasztás	3
Stagnáló liszt- és rizsfogyasztás mellett kissé csökken a burgonyafogyasztás	3
Enyhén csökkenő alkoholfogyasztás	3
Optimális szénhidrátbevitel mellett lassan csökken a zsiradékfogyasztás	4

Bevezető

A lakossági élelmiszer-fogyasztás egyik jellemzője az elfogyasztott élelmiszerek természetes mértékegységben kifejezett mennyisége. Számbavétele több módszerrel is lehetséges. Jelen publikáció az élelmiszermérlegek alapján számított fogyasztási adatokat adja közre. Itt az élelmiszerek alapvető csoportjaira kalkulált mérlegek az élelmiszer-készítményeket alapanyagokra átszámítva tartalmazzák. A kiadvány tájékoztat a fogyasztás mögött meghúzódó termelési, külkereskedelmi folyamatok főbb elemeiről és a fogyasztói árak alakulásáról.

Az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás 2012-ben három évig tartó csökkenés után gyakorlatilag megegyezett az előző évivel. Táplálkozás-egészségügyi szempontból kedvező folyamat, hogy folytatódott a zsírok és a cukor visszaszorulása és nőtt a tej és tejtermékek fogyasztása. Kedvezőtlen ugyanakkor, hogy továbbra is rendkívül alacsony a halfogyasztás és összességében kevesebb fogyott zöldségfélékből és gyümölcsökből is.

Magyarországon az **egy főre jutó összes élelmiszer-fogyasztás** 2008 óta csökkent, így 2012-ben **615 kilogrammot ért el**. Ez a mennyiség mindössze **3 kilogrammal alacsonyabb az előző évhez képest**, azonban közel az egy tizedével kevesebb, mint négy évvel korábban és a 2007–2011-es évek átlagához viszonyítva is 6 százalékkal, azaz mintegy 40 kilogrammal csökkent.

Az összes élelmiszerfogyasztás 37 százalékát képező állati eredetű termékek (hús, hal, tej, tojás) együttes fogyasztása éves összehasonlításban átlagosan 2 százalékkal nőtt, az 53 százalékot kitevő növényi termékeké (liszt és rizs, burgonya, zöldségfélék és gyümölcsök, egyéb növényi eredetű élelmiszerek) gyakorlatilag ugyanennyivel csökkent. 2012-ben a legtöbb élelmiszercsoportban (1–3 százalékkal) mérséklődött, a hús és tej esetében kissé nőtt a fogyasztás. A cereáliák esetében stagnálás, míg az egyébként kis jelentőségű egyéb növényi eredetű termékek (héjas gyümölcsök, mák, száraz hüvelyesek, kakaó) fogyasztásában nagymértékű visszaesés következett be.

1. tábla

Az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás alakulása

Élelmiszer	2000	2005	2010	2011	2012	2007–2011 átlaga	2012 az előző év száza- lékában
	kg						
Hús ^{a)}	70,2	63,5	56,7	55,8	56,4	59,8	101,1
Hal	3,0	3,6	3,5	3,6	3,5	3,7	97,2
Tej	160,6	166,8	156,8	152,3	156,2	157,3	102,6
Tojás	15,3	16,0	13,7	12,6	12,5	14,2	99,2
Zsiradék	39,0	36,5	34,6	34,4	33,6	36,0	97,7
Liszt és rizs	94,1	97,3	88,2	84,9	85,0	87,7	100,1
Burgonya	64,0	66,8	60,5	63,5	62,3	62,0	98,1
Cukor és méz	33,6	31,6	29,2	28,4	27,8	30,3	97,9
Zöldségfélék és gyümölcsök	217,7	194,8	190,0	177,9	174,1	196,0	97,9
Egyéb növényi eredetű	4,1	4,3	4,4	4,1	3,4	4,3	82,9
Összesen	701,6	681,2	637,6	617,5	614,8	651,3	99,6

^{a)} 2004-től a húsfogyasztást a belföldi vágás (importált élő állat vágását is beleértve) alapján számítjuk. Lásd a módszertant.

Mérsékeltelen nőtt a hús- és a tej-, csökkent a tojás fogyasztása

Az **egy főre jutó húsfogyasztás** 2012-ben 56 kilogrammot ért el, ami gyakorlatilag heti 1 kilogramm húst jelentett. A tárgyévi mennyiség – két évig tartó visszaesés után – **alig érzékelhetően** (1 százalékkal) **növekedett 2011-hez képest**, ugyanakkor több mint 3 kilogrammal (6 százalékkal) elmaradt 2007–2011 átlagához viszonyítva. A húsfogyasztás annak ellenére nem csökkent tovább, hogy a hús, hal és készítmények fogyasztói ára jelentősen, 9 százalékkal emelkedett. Az összes húsfogyasztáson belül 2009 után ismét a **baromfi** aránya **vezet** (45 százalék) a sertéshús (43 százalék) előtt és tovább csökkent a marhahús aránya (4 százalék).

2. tábla

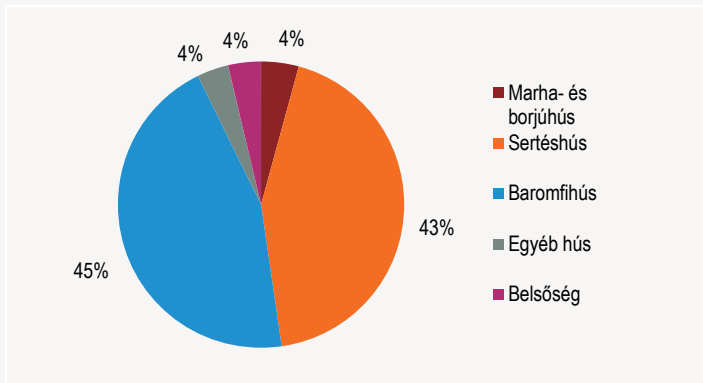
Az egy főre jutó húsfogyasztás megoszlása

Hús-féleség	2000		2005		2010		2011		2012	
	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
Marha- és borjúhús	4,3	6,1	3,1	4,9	2,5	4,4	2,7	4,9	2,4	4,3
Sertéshús	28,0	39,9	26,7	42,0	25,3	44,6	24,8	44,4	24,5	43,4
Baromfi-hús	33,7	48,0	29,8	46,9	24,6	43,4	24,4	43,7	25,4	45,0
Egyéb hús	1,1	1,6	1,2	1,9	1,6	2,8	1,8	3,2	2,0	3,5
Belsőség	3,1	4,4	2,7	4,3	2,7	4,8	2,2	3,9	2,1	3,7
Összesen	70,2	100,0	63,5	100,0	56,7	100,0	55,8	100,0	56,4	100,0

A **baromfi** egy főre jutó mennyisége (25 kilogramm) **1 kilogramm** emelkedett a 2011. évi mélyponthoz képest, az előző évek csökkenő tendenciája miatt azonban mintegy 5 kilogramm (több mint 15 százalékkal) elmaradt az előző évtized második feléhez képest. A **sertéshús** (24,5 kilogramm/fő) 2010 óta **kis mértékben változott**, tendenciája mégis inkább csökkenő, így a fejenkénti mennyiség másfél kilogramm alacsonyabb 2007–2011 átlagához képest.

1. ábra

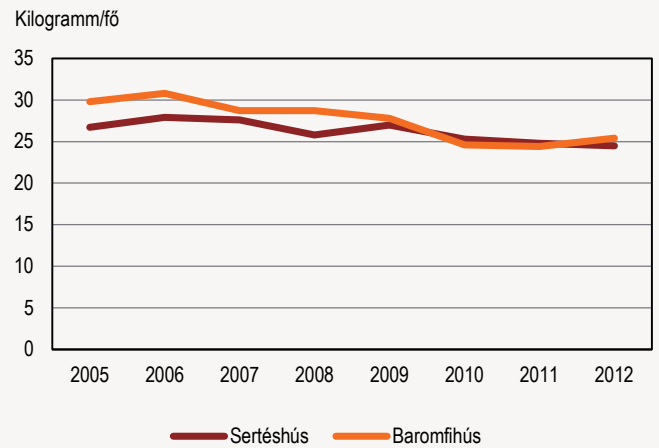
A húsfogyasztás megoszlása, 2012

A **sertéshúst** az előző évhez hasonló mértékben, 9 százalékkal csökkent, és ugyanilyen mértékben esett vissza az export is. A hústermelésen belül, miközben a vágóhidak kibocsátása az utóbbi két évben jelentősen visszaszorult, szerény mértékben újra nőtt a házi vágások részesedése (8 százalékról 12 százalékra). A **sertéshúsimport** bővülése – 4,5 százalékkal – 2012-ben is folytatódott. A **baromfi** – az előző évet követve – ismét 7 százalékkal emelkedett éves viszonylatban, ezen belül a csirke és a vízi szárnyasok vágása 8–8 százalékkal, a pulykáké nem egészen 2 százalékkal. A **baromfi** kivitele a termeléssel azonos intenzitással nőtt, miközben az egyébként is kis jelentőségű behozatal 9 százalékkal csökkent. A baromfi-hús-fogyasztás kismértékű növekedését – a sertéshús rovására – elősegítette, hogy míg az **átlagos fogyasztói ára** egy év alatt 6 százalékkal nőtt, a sertéshús ennek a kétszeresével drágult.

A sertés- és baromfi-hús-fogyasztás alakulása

2. ábra

A marhahús, a belsőség és az egyéb húsfélék együttesen két éve változatlanul az összes húsfogyasztás 12 százalékát teszik ki. Az **egy főre jutó marhahús** 2007-ig meghaladta a 3 kilogrammot, ettől kezdve nem érte el ezt a mennyiséget. A 2011. évi **2,7 kilogrammról 2012-ben 2,4 kilogrammra fogyott** a fejenkénti mennyiség.

A marhahústermelés 2011 után 2012-ben is 4 százalékkal mérséklődött, továbbá az import is jelentősen (11 százalékkal) visszaesett. A marhahúsexport az előző évi szintjén maradt.

Az **egy főre jutó halfogyasztás 2012-ben** a 2010. évi szintre csökkent, így **3,5 kilogrammot ért el**. Ez a mennyiség 5 százalékkal alacsonyabb a 2007–2011-es évek átlagánál.

A hazai haltermelés éves viszonylatban 6 százalékkal, a halimport 8 százalékkal csökkent. A halfogyasztás annak ellenére nem bővült, hogy 2012-ben a hal fogyasztói ára a húsaragnál enyhébben, 4 százalékkal emelkedett.

Táplálkozás-egészségügyi szempontból kedvező folyamat, hogy a húsfogyasztáson belül ismét a baromfi vezet, és részesedése is meglehetősen magas, csaknem fele az összes húsfogyasztásnak. Kedvezőtlen ugyanakkor, hogy továbbra is rendkívül alacsony a halfogyasztás.

A **tojásfogyasztás** 2004 óta tartó csökkenése 2012-ben sem állt meg, de üteme jelentősen mérséklődött. **Az egy főre jutó mennyiség 2 darabbal csökkent** és 215 darabot (13 kilogramm) ért el. Ez a szint a 2007–2011-es évek átlagánál 30 darabbal (13 százalékkal), 2000-hez képest 60 darabbal alacsonyabb.

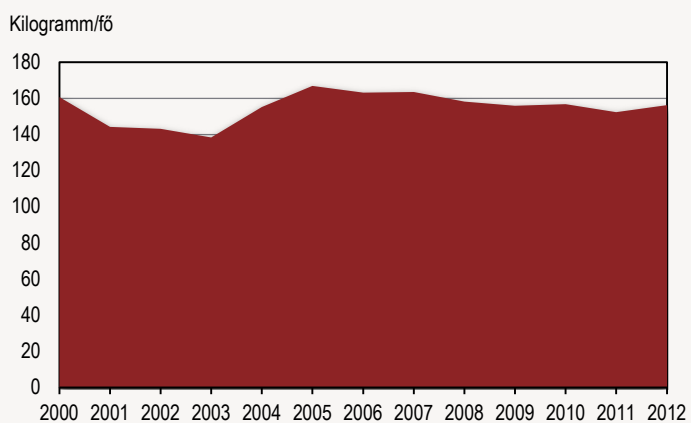
A tojástermelés az előző évi 10 százalékos csökkenés után 2 százalékkal mérséklődött. A behozatal, amelynek 90 százaléka étkezési tojás, 6,5 százalékkal nőtt. A tojásexport az előző évi jelentős visszaesés után 2012-ben 20 százalékkal bővült. A kivitel mintegy 60 százaléka keltető tojás, így az étkezési tojás kisebb jelentőségű. Figyelemre méltó hogy a tojás fogyasztói ára 36 százalékkal emelkedett éves viszonylatban.

Az összes élelmiszerfogyasztás negyedét kitevő **tej- és tejtermékfogyasztás** (156 kilogramm/fő) **2,6 százalékkal nőtt** éves viszonylatban, de – a 2011. évi csökkenés után – nem éri el a 2010. évi mennyiséget. A 2012. évi fogyasztás szintje ugyanakkor gyakorlatilag megegyezik az előző öt év átlagával. Az egy főre jutó összes tej mennyisége (175 liter/fő) napi fél liternek felel meg, ez az utóbbi tíz évet vizsgálva közepesnek tekinthető.

A hazai tejtermelés 2010 óta emelkedő tendenciát mutat, 2012-ben 6 százalékos növekedést ért el. A tej és tejtermékek **kivitele** 3 százalékkal bővült, miközben a **behozatal** ugyanilyen mértékben mérséklődött. Ezen belül jelentősen, 32 százalékkal visszaesett a tejimport, míg a tejtermékek behozatala mérsékelt (3 százalékkal) nőtt. Az importban fele-fele a tej, illetve a tejtermékek aránya, ugyanakkor az export 80 százalékát a tej teszi ki. A tej és tejtermékek **átlagos fogyasztói ára** 3 százalékkal emelkedett, ami fele az átlagos élelmiszer-drágulásnak.

A tej- és tejtermékfogyasztás alakulása

3. ábra

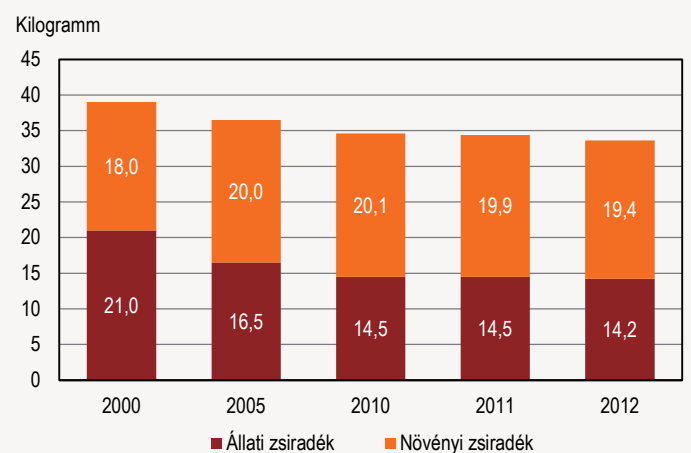

Mérséklődő zsiradékfogyasztás

Az **összes zsiradékfogyasztás** (34 kilogramm/fő) 2006 óta csökken, és ez a folyamat 2012-ben is folytatódott. Ennek megfelelően a 2012. évi fogyasztás **2,3 százalékkal maradt el az előző évitől** és 6,7 százalékkal a 2007–2011. évek átlagától. 2000-hez viszonyítva több mint tizedével kevesebb zsiradékot fogyaszt a lakosság. A zsiradékok 42 százalékát képező állati zsírok egy főre jutó fogyasztása 2012-ben 2,1 százalékkal, 14,2 kilogrammra csökkent. Ennek közel 80 százaléka sertészsír (11 kilogramm/fő). A zsiradékok 58 százalékát képező növényi olajok és zsírokból 2,5 százalékkal fogyott kevesebb (19,4 kilogramm/fő). Ezen belül étolajból az elmúlt öt évben folyamatosan mérséklődött az egy főre jutó mennyiség, 14,2 kilogrammról 12,6 kilogrammra, míg margarinból (6,8 kilogramm/fő) az elmúlt három évben alig változott a fogyasztás.

Az egy főre jutó zsiradékfogyasztás alakulása

4. ábra

Stagnáló liszt- és rizsfogyasztás mellett kissé csökkent a burgonyafogyasztás

Az egy főre jutó **liszt- és rizsfogyasztás** (85 kilogramm) 2012-ben az előző évhez képest **nem változott**, a 2007–2011-es évek átlagához képest 3,1 százalékkal kevesebb volt. Lisztből 81 kilogramm fogyott, alig több mint 2011-ben, míg rizsből az előző évek tendenciáját követve tovább csökkent a fogyasztás (4 kilogramm/fő).

Stagnáló liszttermelés mellett az export mérsékelten, 2 százalékkal, az import ennél intenzívebben, 13 százalékkal emelkedett egy év alatt. 2012-ben a liszt fogyasztói ára – a 2011-es igen jelentős áremelkedés után – 3,5 százalékkal csökkent, a kenyér és péksüteményeké nem változott.

¹100⁰-os szeszre átszámítva.

A **burgonyafogyasztás** 2000 óta egy főre vetítve 60–68 kilogramm között alakult. A **tárgyévi mennyiség** (62 kilogramm/fő) megegyezik az előző öt év átlagával, azonban **2,1 százalékkal alacsonyabb**, mint egy évvel korábban.

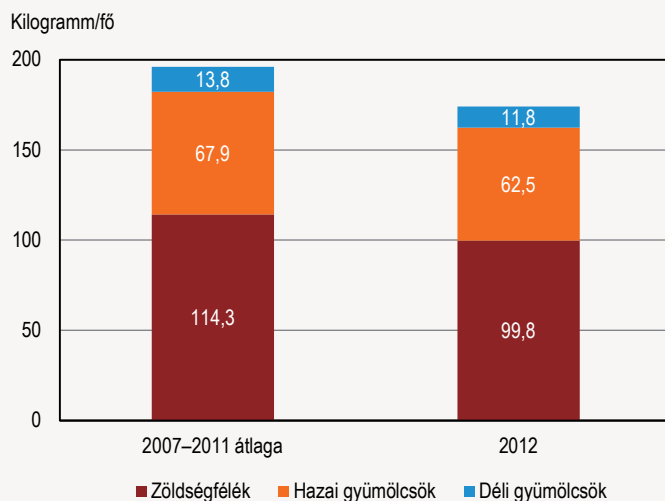
Burgonyából 9 százalékkal kevesebb termelt 2012-ben az előző évhez képest és a behozatal (friss és feldolgozott termékek) is mérséklődött 6 százalékkal. Miközben az importon belül a friss burgonya tizedével emelkedett, addig a feldolgozott termékeké jelentősen visszaesett.

Az élelmiszerfogyasztás mintegy 30 százalékát képező **zöldség- és gyümölcsfogyasztás** 2012-ben egy főre vetítve 174 kilogrammot, azaz naponta átlagosan fél kilogrammot ért el. **Ez 2,1 százalékkal alacsonyabb, mint egy évvel korábban** és 11 százalékkal az előző öt év átlagánál. Az elmúlt években a termelés függvényében nagyon ingadozott a fogyasztás és ez a tendencia folytatódott 2012-ben is. **Zöldségféléből** (100 kilogramm/fő) éves viszonylatban fejenként 12 kilogramm, 2007–2011-hez képest 14 kilogrammallyal fogyott kevesebb. Ezzel egyidejűleg a **gyümölcsök fogyasztása** (74 kilogramm/fő) – elsősorban a rekord almatermésnek köszönhetően – 8 kilogrammallyal nőtt 2011-hez képest, ugyanakkor 7 kilogrammallyal elmaradt az előző öt év átlagától. A déligyümölcsök fogyasztása (11,8 kilogramm/fő) 2011-hez képest nem változott, részesedése az összes gyümölcsfogyasztásból 16 százalék. Déligyümölcsökből az utóbbi években arányában 2010-ben fogyott a legkevesebb (13 százalék), miközben 2007-ben 23 százalék volt az aránya.

A hazai zöldségtermés 8 százalékkal visszaesett, miközben az export voulture ugyanilyen mértékben növekedett. A zöldségfélék importja 6 százalékkal elmaradt az előző évitől. A gyümölcsstermelés volumene – miután 2011-ben egyharmadával csökkent – 2012-ben a kiemelkedő alma-termés következtében 60 százalékkal emelkedett. A hazai termelésű gyümölcsök kivitele 8 százalékkal bővült, míg a gyümölcsök behozatala – beleértve a déligyümölcsöket – több mint negyedével esett vissza. Az import jelentősnek tűnő visszaesését a 2011-es igen magas bázis okozza.

5. ábra

A zöldség- és gyümölcsfogyasztás alakulása

2012-ben jelentősen visszaesett az egyéb növényi eredetű élelmiszerek fogyasztása (3,4 kilogramm/fő), elsősorban a héjas gyümölcsöké és a száraz hüvelyeseké, de mérséklődött a kakaó és a mák fogyasztása is.

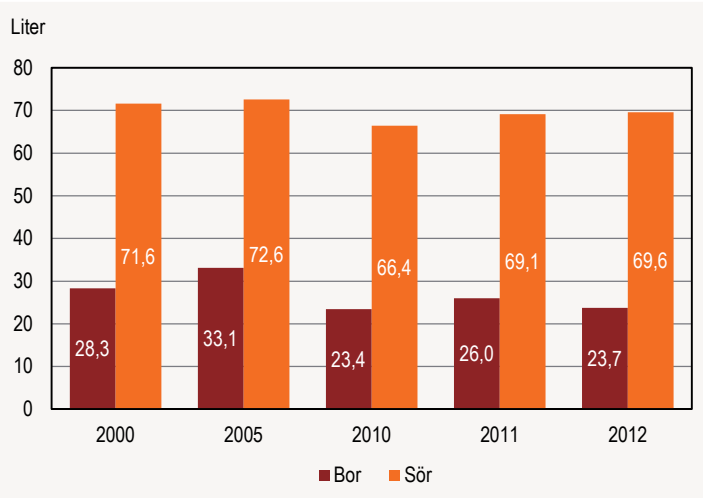
Enyhén csökkenő alkoholfogyasztás

Az egy főre jutó **összes szeszesital-fogyasztás** 2012-ben – az előző évi időszakos bővülés után – **9,7 abszolút literrel¹ 9,5 literre mérséklődött**. A tárgyévi mennyiség 4 deciliterrel kevesebb az előző öt év átlagánál. Ezen belül a **borfogyasztás** (24 liter) fejenkénti mennyisége újra **csökkent 2 literrel**, éves összehasonlításban, miután 2006 és 2010 között 10 literrel visszaesett, majd 2011-ben átmenetileg emelkedett. A 2012-es fogyasztás szintje kissé (1 literrel) elmarad 2007–2011 átlagától is. Az egy főre jutó **sőrfogyasztás** 2000-től 2009-ig minden évben meghaladta, majd 2010-től

nem érte el a 70 litert. A tárgyévben fél literrel nőtt az elfogyasztott sör mennyisége (70 liter/fő), míg az égetett szeszesital-fogyasztás nem változott (3,3 abszolút liter) 2011-hez képest.

6. ábra

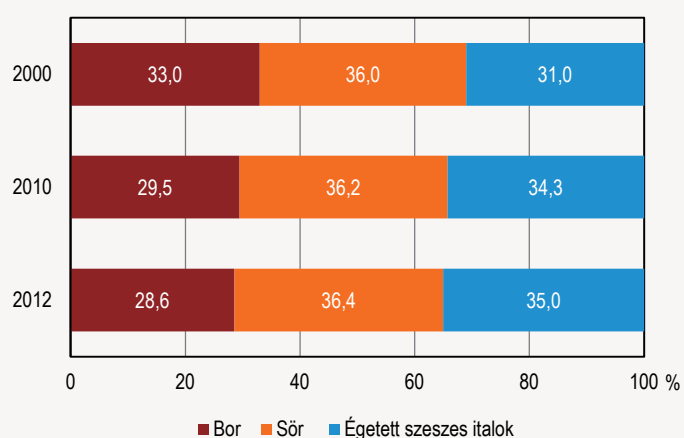
A bor és sör egy főre jutó fogyasztásának alakulása

2012-ben a **bortermelés** volumene a gyenge szőlőtermés következtében 21 százalékkal visszaesett. A **borimport** – miután 2011-ben egy év alatt megháromszorozódott – mindössze 5 százalékkal emelkedett, így az a fogyasztás majdnem negyedét teszi ki. A tárgyévben hasonló mértékben, mintegy 4 százalékkal nőtt a **borexport** is. A **sörtermelés** 1 százalékos csökkenése mellett a **behozatal** 2 százalékkal volt magasabb az előző évhez képest. Az import sör a fogyasztásból 14 százalékkal részesedik. 2012-ben átlagosan mintegy 6 százalékkal nőtt a szeszes italok **fogyasztói ára**, ezen belül a boré 7 százalékkal, míg a söré ennek a felével.

7. ábra

Az egy főre jutó szeszesital-fogyasztás megoszlása

A lakosság szeszesital-fogyasztásának szerkezetében továbbra is első helyen áll a sör (36 százalék), aránya gyakorlatilag megegyezik a 2000. és a 2010. évi mennyiséggel. A tömény szeszes italok részesedése (35 százalék) 2000 és 2012 között 4 százalékponttal nőtt, miközben a harmadik helyen álló boré (2012-ben 29 százalék) hasonló mértékben csökkent.

Optimális szénhidrátbevitel mellett lassan csökken a zsiradékfogyasztás

2012-ben az élelmiszerek fogyasztásából eredő **egy főre jutó napi tápanyagfogyasztás** 12 289 kilojoule volt, ami **1,1 százalékkal alacsonyabb 2011-hez viszonyítva**, és 5,7 százalékkal marad el 2007–2011 átlagához képest. 2005-höz képest az energiabevitel a tizedével alacsonyabb. Az elfogyasztott energia ennek ellenére 13 százalékkal meghaladja az optimális mennyiséget. A termékcsoportok arányai az energiabevitelben továbbra sem változtak, így a hazai fogyasztás több mint felét a cereáliák és a zsiradékok tették ki, az állati eredetű élelmiszerek (hús, hal, tej, tojás) a fogyasztás közel negyedét, a cukor- és mézfogyasztás a tizedét képezte, míg az alacsony kalóriatartalmú zöldség- és gyümölcsfélék – beleértve a burgonyát és az egyéb növényi eredetű élelmiszereket – 13 százalékát adták a napi tápanyagfogyasztásnak.

3. tábla

Egy főre jutó napi tápanyagfogyasztás

Megnevezés	2005	2011	2012	2007–2011 átlaga	Ajánlott ^{a)}
Energia, kilojoule	13 719	12 429	12 289	13 025	10 886
Fehérje, gramm	105	94	93	98	80
Zsír, gramm	144	134	131	141	85
Szénhidrát, gramm	395	352	349	368	370

a) Táplálkozás-élettani ajánlás felnőtt részére, közepes igénybevételnél. OÉTI

A napi fehérjefogyasztás (93 gramm), amelynek 57 százalékát az állati fehérjék teszik ki, mindössze 1 grammal csökkent egy év alatt, és 5 grammal (5 százalékkal) kevesebb 2007–2011 átlagához képest. 2005-höz viszonyítva több mint egytizedével alacsonyabb a fehérjebevitel. Ennek nagy részét a liszt és rizs, valamint a húsfogyasztás visszaesése okozta. Tovább csökkent a zsiradékfogyasztás (131 gramm) is, 3 grammal maradt el az előző évi mennyiségtől és 10 grammal (7 százalékkal) a megelőző öt év átlagához képest. A szénhidrátbevitel (349 gramm) szintén 3 grammal mérséklődött egy év alatt, így 19 grammal (5 százalékkal) alacsonyabb a 2007–2011. évek átlagánál. 2005-höz viszonyítva legnagyobb mértékben a szénhidrátfogyasztás esett vissza (12 százalékkal), amely döntően a liszt és rizs, valamint a cukor, kisebb részben a zöldségfélék és gyümölcsök fogyasztásának csökkenéséből ered. Míg a 2012. évi szénhidrátbevitel megfelel, addig a zsiradékfogyasztás a folyamatos csökkenés ellenére több mint 50 százalékkal meghaladja az optimális mennyiséget.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu

© KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL, 2014

A kiadvány kialakítása egyedi, annak tördelési, grafikai, elrendezési és megjelenési megoldásai a KSH tulajdonát képezik. Ezek átvétele, alkalmazása esetén a KSH engedélyét kell kérni.

Másodlagos publikálás csak a forrás megjelölésével történhet!